

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์โครงสร้างการจัดสรรทรัพยากรระหว่างรุ่นประชากรภายใต้บริบทของการเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยใช้กรอบบัญชีกระแสการโอนประชาชาติ (National Transfer Accounts: NTA) และพัฒนากรอบวิเคราะห์เชิงนโยบาย NTA-SAFE เพื่อประเมินระบบใน 4 มิติ ได้แก่ ความยั่งยืน (Sustainability) ความเพียงพอ (Adequacy) ความเป็นธรรม (Fairness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) งานวิจัยตั้งอยู่บนแนวคิดเศรษฐกิจระหว่างรุ่นประชากร (Generational Economy) ซึ่งชี้ให้เห็นความไม่สมดุลเชิงโครงสร้างระหว่างรายได้จากแรงงานและการบริโภคตลอดช่วงชีวิต โดยวัยเด็กและวัยสูงอายุมีลักษณะขาดดุล ขณะที่วัยแรงงานเป็นแหล่งสร้างส่วนเกินเพื่อสนับสนุนระบบเศรษฐกิจ

ในเชิงวิธีการศึกษา งานวิจัยได้ยกระดับการใช้ข้อมูล NTA ไปสู่การวิเคราะห์เชิงนโยบายผ่านการบูรณาการข้อมูลเชิงประจักษ์กับกรอบ SAFE เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการจัดสรรทรัพยากรอย่างรอบด้าน โดยใช้กรณีศึกษา 5 ประเทศในเอเชียที่มีระดับการพัฒนาและระดับความสูงวัยแตกต่างกัน ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ เพื่อสะท้อนพลวัตของการเปลี่ยนผ่านทางประชากร และผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและการคลัง

ผลการศึกษาชี้ว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัยเป็นแรงกดดันเชิงโครงสร้างต่อระบบเศรษฐกิจ โดยทำให้สัดส่วนวัยพึ่งพิงเพิ่มขึ้น ขณะที่รายได้แรงงานเติบโตช้ากว่า ส่งผลให้ส่วนขาดดุลตามวงจรชีวิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศไทย ช่องว่างระหว่างการบริโภคและรายได้แรงงานขยายตัว โดยเฉพาะหลังเข้าสู่สังคมสูงวัย สะท้อนความเปราะบางด้านความยั่งยืนทางการคลัง ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น เผชิญปัญหารุนแรงกว่า จากระดับขาดดุลที่สูงและต่อเนื่องภายใต้โครงสร้างประชากรสูงวัยเต็มรูปแบบ

ในมิติของการจัดสรรทรัพยากร พบว่าการชดเชยส่วนขาดดุลเกิดผ่าน 3 กลไกหลัก ได้แก่ การโอนจากภาครัฐ การโอนภายในครัวเรือน และการจัดสรรผ่านสินทรัพย์ ซึ่งมีบทบาทเพิ่มขึ้นในวัยสูงอายุ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างดังกล่าวก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Trade-off) ระหว่าง 4 มิติของ SAFE กล่าวคือ ประเทศที่รักษาความเพียงพอของสวัสดิการมักเผชิญความเสี่ยงด้านความยั่งยืน เช่น ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ขณะที่ประเทศที่ยังมีความยั่งยืนในระยะสั้น อาจเผชิญข้อจำกัดด้านความเพียงพอหรือความเป็นธรรมในระยะยาว เช่น อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ส่วนประเทศไทยอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน โดยเริ่มเผชิญแรงกดดันด้านความยั่งยืนควบคู่กับข้อจำกัดด้านความเพียงพอและความเป็นธรรมในระยะยาว

คำสำคัญ: สังคมสูงวัย; บัญชีกระแสการโอนประชาชาติ; กรอบการวิเคราะห์ NTA-SAFE; ความยั่งยืนทางการคลัง; การจัดสรรทรัพยากรระหว่างรุ่น

Abstract

This study aims to analyze the structure of intergenerational resource allocation within the context of an aging society by employing the National Transfer Accounts (NTA) framework and developing the NTA-SAFE policy analysis framework. The system is evaluated across four dimensions: Sustainability, Adequacy, Fairness, and Efficiency. Rooted in the conceptual framework of the generational economy, the research highlights the structural imbalances between labor income and consumption across the lifecycle, characterized by deficits during childhood and old age, and surpluses generated during working age to support the economic system.

Methodologically, the study elevates the application of NTA data to policy analysis by integrating empirical evidence with the SAFE framework to comprehensively assess the quality of resource allocation systems. Five Asian countries with varying degrees of economic development and demographic aging, namely Japan, South Korea, Thailand, Indonesia, and the Philippines, are utilized as case studies to reflect the dynamics of demographic transition and its subsequent macroeconomic and fiscal impacts.

The findings indicate that population aging exerts structural pressure on the economy by increasing dependency ratios while labor income growth decelerates, thereby continuously widening the lifecycle deficit. For Thailand, the consumption-labor income gap has expanded, particularly after transitioning into an aging society, signaling vulnerabilities in long-term fiscal sustainability. Meanwhile, developed nations such as Japan face more acute challenges due to high and persistent deficits under a fully-aged demographic structure.

Regarding resource allocation, lifecycle deficits are mitigated through three primary mechanisms: public transfers, familial (intra-household) transfers, and asset reallocations, the latter becoming increasingly vital in old age. However, this structure engenders inherent trade-offs among the four dimensions of the SAFE framework. Specifically, nations that maintain welfare adequacy, such as Japan and South Korea, frequently encounter sustainability risks. Conversely, countries demonstrating short-term sustainability, such as Indonesia and the Philippines, may confront constraints regarding long-term adequacy or fairness. Thailand is currently in transition, facing emerging sustainability pressures alongside long-term limitations in both adequacy and equity.

Keywords: Population Aging; National Transfer Accounts (NTA); NTA-SAFE Analytical Framework; Fiscal Sustainability; Intergenerational Resource Allocation